

RECENSIE Bachs Kunst der Fuge door Christiaan Ingelse in Rosenheim

De Kunst der Fuge, daar haal je of je neus voor op of je bent er helemaal aan verknocht. Ik behoor tot de laatste categorie. Al moet ik er eerlijk bij zeggen dat niet iedere uitvoering bij mij de eindstreep haalt. Maar een goede uitvoering ...

Dat begint al direct bij de inzet van het hoofdthema. Zo vol dramatiek en emotie, waarmee Bach de spanning al lijkt te willen opbouwen. Vervolgens raak je keer op keer onder de indruk van de wijze waarop Bach de fuga's consequent doorwerkt, thema's die in alle vormen terugkomen en met elkaar gecombineerd worden. Ondertussen blijft die duizelingwekkende techniek ook nog van ongekennde muzikale schoonheid. Het is misschien wel één van de weinige muziekwerken waarbij er net zoveel over geschreven als uitgevoerd is. Je moet er maar idolaat van zijn ...

Rosenheim

Iemand met wie ik deze passie deel is Christiaan Ingelse die er recent een prachtige opname van heeft gemaakt. Hij toog hiervoor naar Rosenheim, een provincie stad in het zuiden van Beieren die velen van ons letterlijk links laten liggen als we ons naar de Oostenrijkse Alpen snellen. Hier heeft Reil een buitengewoon fraai barokorgel gebouwd in een eigentijdse kas.

Hoewel Ingelse als voormalig titularis van de Sint-Jan in Gouda niet zo ver had hoeven, gaan begrijp ik zijn keuze wel. Rosenheim heeft een prachtige transparante sound, ideaal om Bach's polyfonie ook echt polyfoon te laten zijn.

Detail

Ingelse laat horen dat hij de Kunst der Fuge tot in detail beheerst, zodat hij niet alleen de verschillende werken subliem speelt, maar er ook als het ware één verhaal van maakt. Hij kiest voor mooie, ademende tempi, waardoor het niet alleen technisch van een hoog niveau is, maar er vooral ook muziek wordt gemaakt.

Bovendien is het mooie van deze opname dat leermeester Ingelse bij al dit moois gelijk een soort masterclass geeft. Door zorgvuldige articulatie en registratie is alles in detail te volgen, vervolgens neemt hij op zijn website uitgebreid de tijd om ons in te wijden in de geheimen van dit kunstwerk. Klasse!

Gecompleteerd

En dan is er nog de 'unvollendete'. Wetenschappers hebben hun hersens al gekraakt over de vraag of deze laatste fuga bewust niet is afgemaakte dan wel dat dit inderdaad de laatste noten van de grote Bach zijn. Volgens Ingelse was het echt wel zijn bedoeling om hem af te maken, velen zijn dat met hem eens.

Toch blijf ik het opvallend vinden dat de fuga juist afbreekt op het moment dat Bach na zijn B.A.C.H.-handtekening en het oorspronkelijke thema heeft ingezet. Daar klinkt toch iets in door van 'nu heb ik het wel genoeg voorgedaan, maak het maar af'. We zullen het waarschijnlijk nooit te weten te komen.

Ondertussen is het voor meerdere componisten een uitdaging geweest om hem 'even' af te schrijven. Ingelse heeft zich daar ook aan gewaagd. Wat mij betreft een zeer geslaagde versie waarbij hij heel natuurlijk zijn eigen weg vervolgt als Bach ophoudt, maar ook de kunst verstaat om Bach Bach te laten zijn en niet onnodig uit te wijden. Knap hoe hij de vier(!) thema's nog keer laat terugkeren en in een magistraal slot eindigen.

Deze gecompleteerde fuga is overigens gelijktijdig met de opname [uitgegeven](#) door Valeur Ajoutée en is daarmee één van de laatste uitgaven van Hugo Bakker. Een mooi onbedoeld eerbetoon aan deze onlangs [plotseling overleden](#) markante musicus die ook via zijn uitgeverij een eigenzinnige bijdrage leverde aan de Nederlandse orgelcultuur.

Ongekende schoonheid

Voor wie nog geen liefhebber van de Kunst der Fuge is zou ik zeggen: luister maar eens naar Ingelse en je bent verkocht. De grote Kunst zit uiteraard in de complexe fuga's, maar luister vooral ook eens naar de kleinere varianten. Wat een ongekende schoonheid hebben die in hun betrekkelijke eenvoud.

En luister bijvoorbeeld eens naar de tweede Canon, wat een mooi tweestemmig samenspel! Zowel Bachs ondoorgrondelijke scheppingskracht, het voortreffelijke arrangement, de schoonheid van het Reil-orgel in Rosenheim als de vertolking door Ingelse zelf zorgen voor een kleine twee uur luistergenot!

Genoeg gezegd, het is wel duidelijk, ik ben erg enthousiast over deze uitvoering niet alleen als Kunst der Fuge, maar ook als een indrukwekkend Bach-concert. We zijn halverwege het jaar, knap als iemand hier nog overheen komt om de beste cd van 2021 te leveren!

Die Kunst der Fuge

Die Kunst der Fuge BWV 1080: Contrapunctus I-XIII, Canon I-IV, Quadrupel Fuga (voltooid door Christiaan Ingelse); Koraal: Wenn wir in höchsten Nöthen sein / Vor deinen Thron tret ich hiermit

Christiaan Ingelse, Reil-orgel, Nikolauskirche te Rosenheim (D)

Diamond Line - 145620, TT 117'50, opname 09/2020 prijs € 24,95 | christiaaningelse.nl / bestelmuziek.nu